

Fagdag om Liverpool Care Pathway Helseregion Vest

Aart Huurnink

aart.huurnink2@stavanger.kommune.no

05.09.13

Erfaringer fra Rogaland

- Helse Fonna: Haugesund og Suldal kommune
- Helse Stavanger: 12 kommuner (av 17)
  - Medikamenter
  - Legens rolle
  - Har vi felles forståelse ?
  - Tverrfaglighet
  - Samtaler om behandlingsintensitet forutsetter kompetanse i palliasjon og etisk refleksjon.
  - Hvem kan vi kontakte når en ikke kommer i mål?
  - Er pårørende godt informert og ivaretatt
  - Refleksjon etter dødsfall

Erfaringer fra Boganes

- Hvordan har utviklingen vært den siste tiden?
- Hva har endret seg?
- Hva håper du på?
- Hva er du bekymret for?
- Hva er viktig for deg (nå)?
- Det som skjer nå: hva gjør det med deg?

Fokus på livskvalitet

Hva er viktig for deg (nå)?

- Identifisere, kartlegge, tiltak
- Vurder behandlingsintensiteten
- Gjenkjenne mulige vendepunkter
- Hva skal vi gjøre hvis?

the gold standards
framework®

funksjon

Er det behov for å seponere ikke
hensiktsmessig medikasjon?

Er pasienten døende?

Er det behov for å avtale evt. medikamenter ved livets slutt?

Er det behov for å starte med LCP

 LIVERPOOL
Care Pathway

Promoting best practice for care of the dying

→ tid

Hvilke elementer tas i bruk først ?

(ofte før oppstart LCP skjema)

- Vurdere alle mulige reversible årsaker
- Seponere ikke essensiell medikasjon
- Tidlig oppstart med subkutanpumpe ved svelgvansker eller ved kvalme/oppkast
- Avtaler eventuell medikasjon for døende
- God informasjon/dialog med pasient og pårørende om sykdomsforløpet og forventet utvikling
- Kartlegging og ivaretagelse av spesielle behov

Er pasienten døende?

Hva taler for?

Hva taler imot?

Har det noen konsekvenser?

Hvordan skal jeg formidle dette?

LIVERPOOL
Care Pathway

Promoting best practice for care of the dying

Er pasienten døende?

Vurder et kompleks av faktorer/kjennetegn

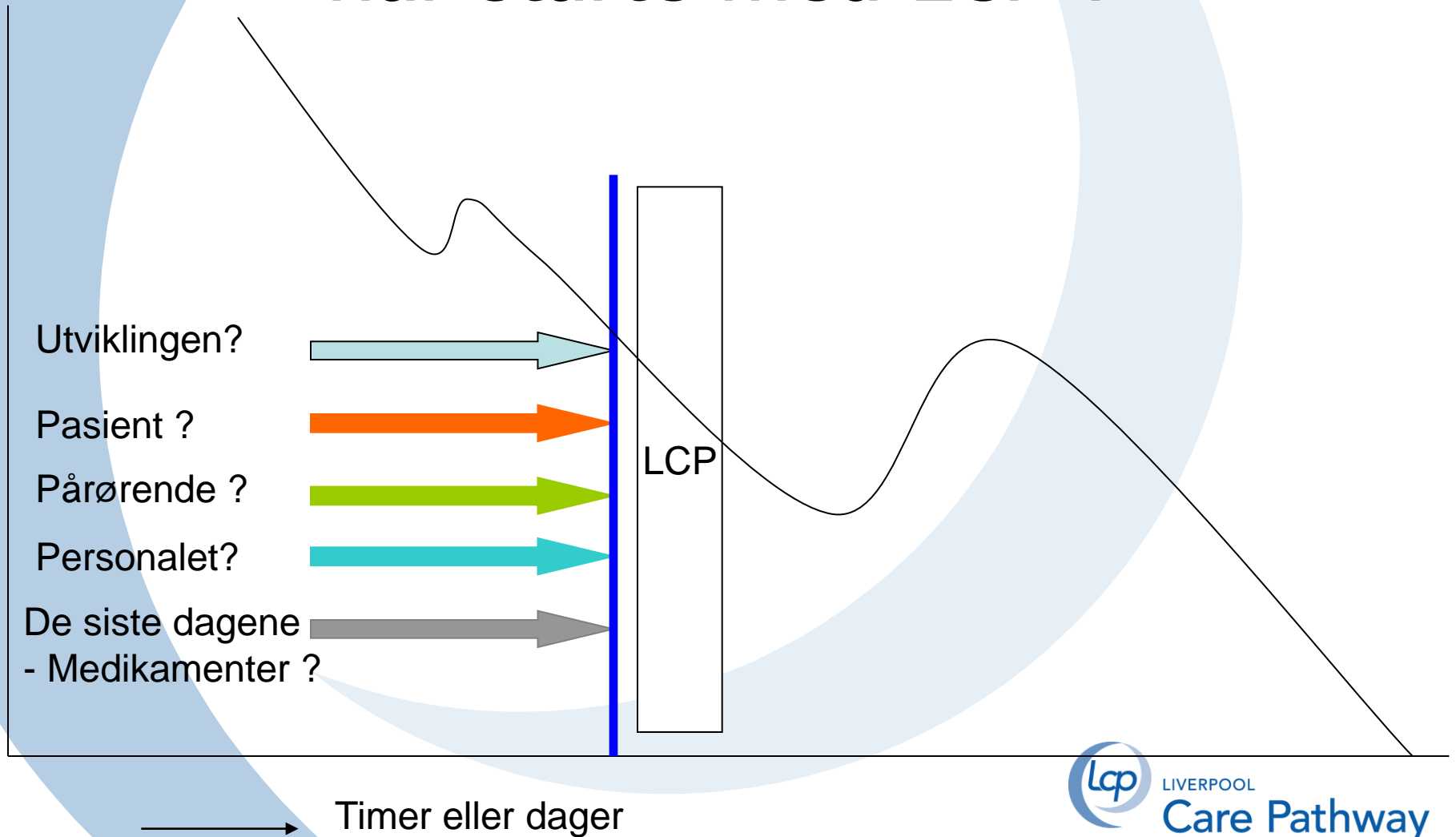
- Sykdomsrelaterte faktorer
  - Mulige reversible tilstander
- Pasienten
  - Funksjonsstatus, hva sier pas ?, symptomer,...
- Personalet
  - Teamarbeid, kompetanse, ressurser
  - Hva sier personalet ?
- Relasjon til pårørende
  - Familierelasjoner
- Utviklingen over tid
  - Hva er annerledes nå enn før

LIVERPOOL
Care Pathway

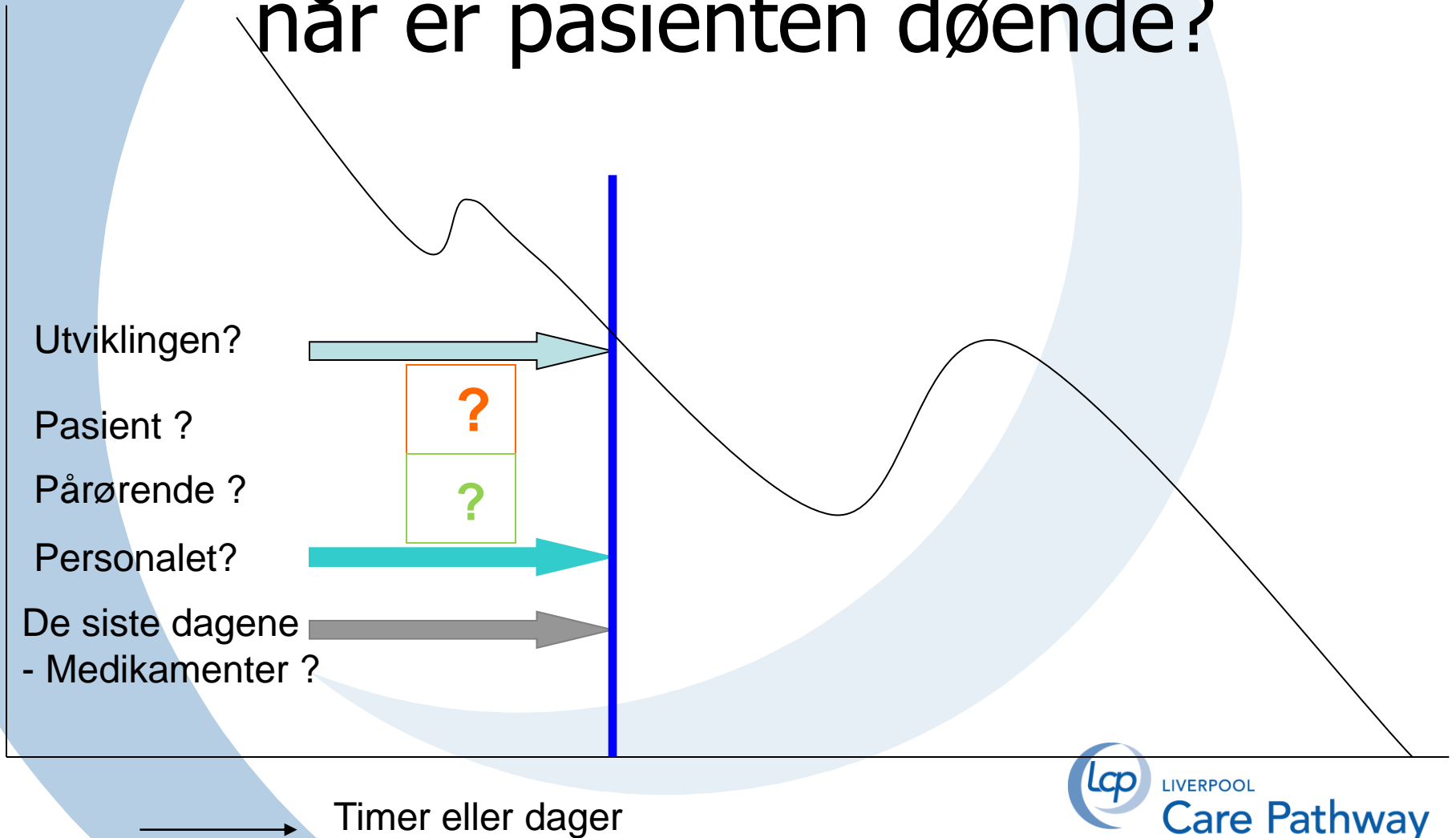
Promoting best practice for care of the dying

Hvis pasienten er døende, når starte med LCP ?

Når starte med LCP ? når er pasienten døende?

Navn.....

Avd.....

Dato:.....

Del 1 <i>Innsikt/forståelse</i>	Første vurdering – fortsettelse		
	Mål 4 Evne til å kommunisere på norsk er vurdert som adekvat hos pasienten ☐ komatos ☐ ja ☐ nei hos de pårørende (familie eller andre) ☐ ja ☐ nei		
	Mål 5 Innsikt i pasientens tilstand er vurdert: Pasienten er klar over diagnosen ☐ komatos ☐ ja ☐ nei De pårørende er klar over diagnosen ☐ ja ☐ nei Pasienten er klar over at han/hun er døende ☐ komatos ☐ ja ☐ nei De pårørende er klar over at pasienten er døende ☐ ja ☐ nei		
	Andelig omsorg Mål 6 Religiøse/åndelige behov er vurdert hos pasienten ☐ komatos ☐ ja ☐ nei hos de pårørende ☐ ja ☐ nei Pasienten eller de pårørende kan være engstelige for seg selv eller andre. Vurder spesielle behov i forhold til familiens kulturelle bakgrunn. ☐ ja ☐ nei Vurder støtte fra prest eller annen åndelig veileder. ☐ ja ☐ nei Pas. trosretning eller livssyn er kjent ☐ ikke aktuelt ☐ ja ☐ nei Hvis ja, hvilken/hvilket: Gitt tilbud om kontakt med prest /annen kontaktperson Navn: ..... tlf. .... dato: ..... Kommentarer (spesielle behov nå, i forbindelse med dødsfallet, etter dødsfallet):		
Kommunikasjon med de pårørende	Mål 7 Det er avtalt hvordan pårørende skal informeres ved forandring i pasientens tilstand ☐ ja ☐ nei - nansett tidspunkt på døgnet ☐ - ikke om natten ☐ - pårørende overnatter på sykehjemmet ☐ Nærmeste pårørende: ..... tlf. .... Relasjon til pasienten:		
	Evt. annen pårørende: ..... tlf. .... Relasjon til pasienten:		
Kommunikasjon med primærhelsestjenesten <i>Sammendrag</i>	Mål 8 Pårørende er gitt informasjon om sykehjemmet ☐ ja ☐ nei Skriftlig informasjon om parkering, telefon, mat og drikke, overnatting og annen praktisk informasjon		
	Mål 9 Pasientens fastlege er klar over pasientens tilstand ☐ ja ☐ nei Hjemmesykepleien er informert ☐ ja ☐ nei		
	Mål 10 Plan for videre behandling og pleie er forklart for og drøftet med pasienten ☐ komatos ☐ ja ☐ nei de pårørende ☐ ja ☐ nei		
	Mål 11 De pårørende gir uttrykk for at de forstår hva som er planen videre ☐ ja ☐ nei De pårørende er klar over at videre behandling og pleie har fokus på at pasienten er døende. De pårørende har fått komme frem med sine ønsker og bekymringer og disse er dokumentert. Tiltaksplanen kan droffes hvis dette vurderes som hensiktsmessig.		
Hvis du har svart "nei" på et av delmålene, bør du utdype svaret på siste side.			
Underskrift:		Dato:	

Kommunikasjon

Mål 7 Hvordan pårørende skal informeres ved forandring i pasientens tilstand

Mål 8 Pårørende er gitt informasjon om sykehjemmet

Mål 9 Pasientens (fast)lege er klar over pasientens tilstand

Hjemmesykepleien er informert

Mål 10 Plan for videre behandling og pleie er forklart for og drøftet med:

10.1 Pasienten

10.2 De pårørende

Mål 11 De pårørende gir uttrykk for at de forstår hva som er planen videre

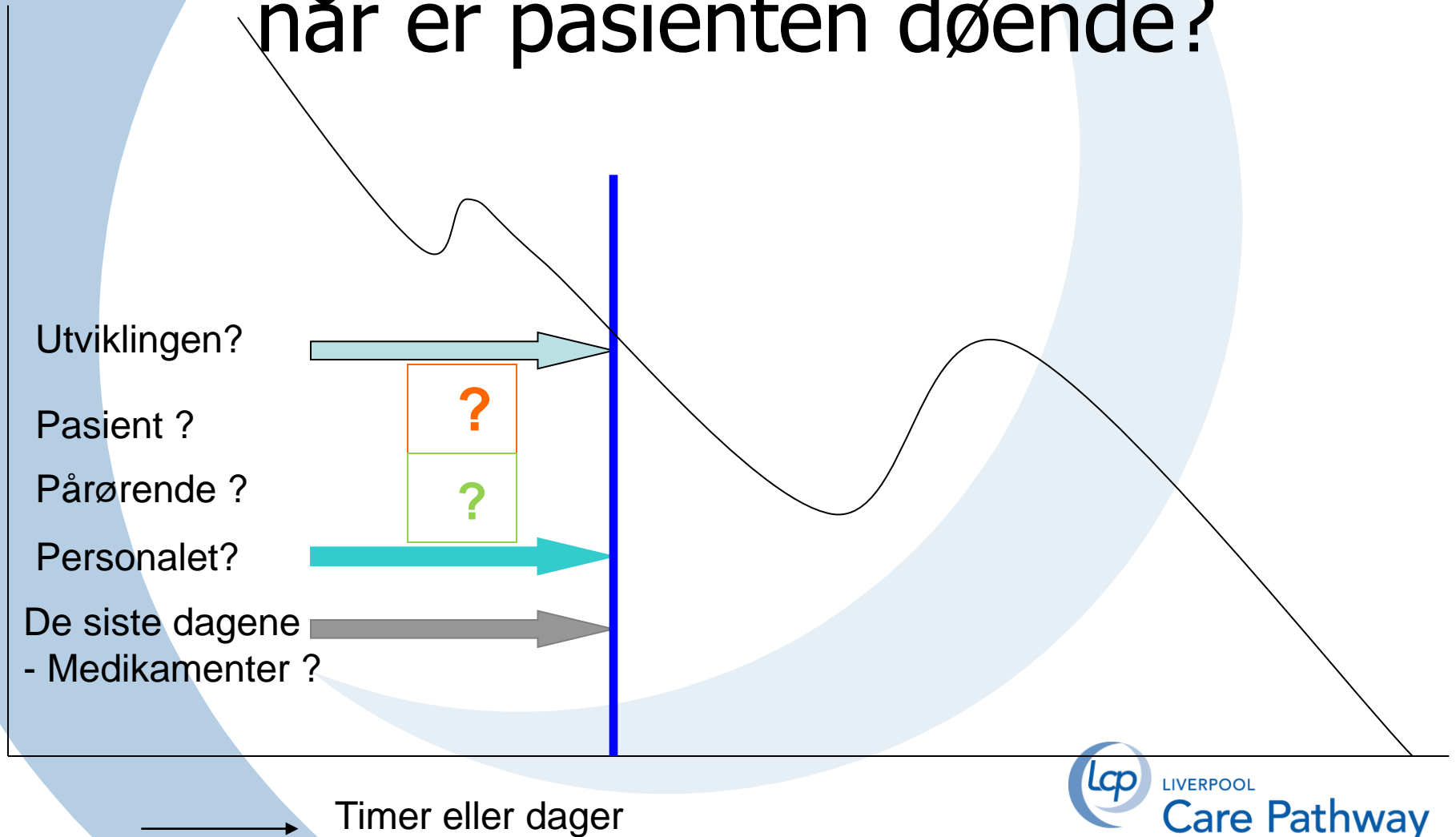

LIVERPOOL

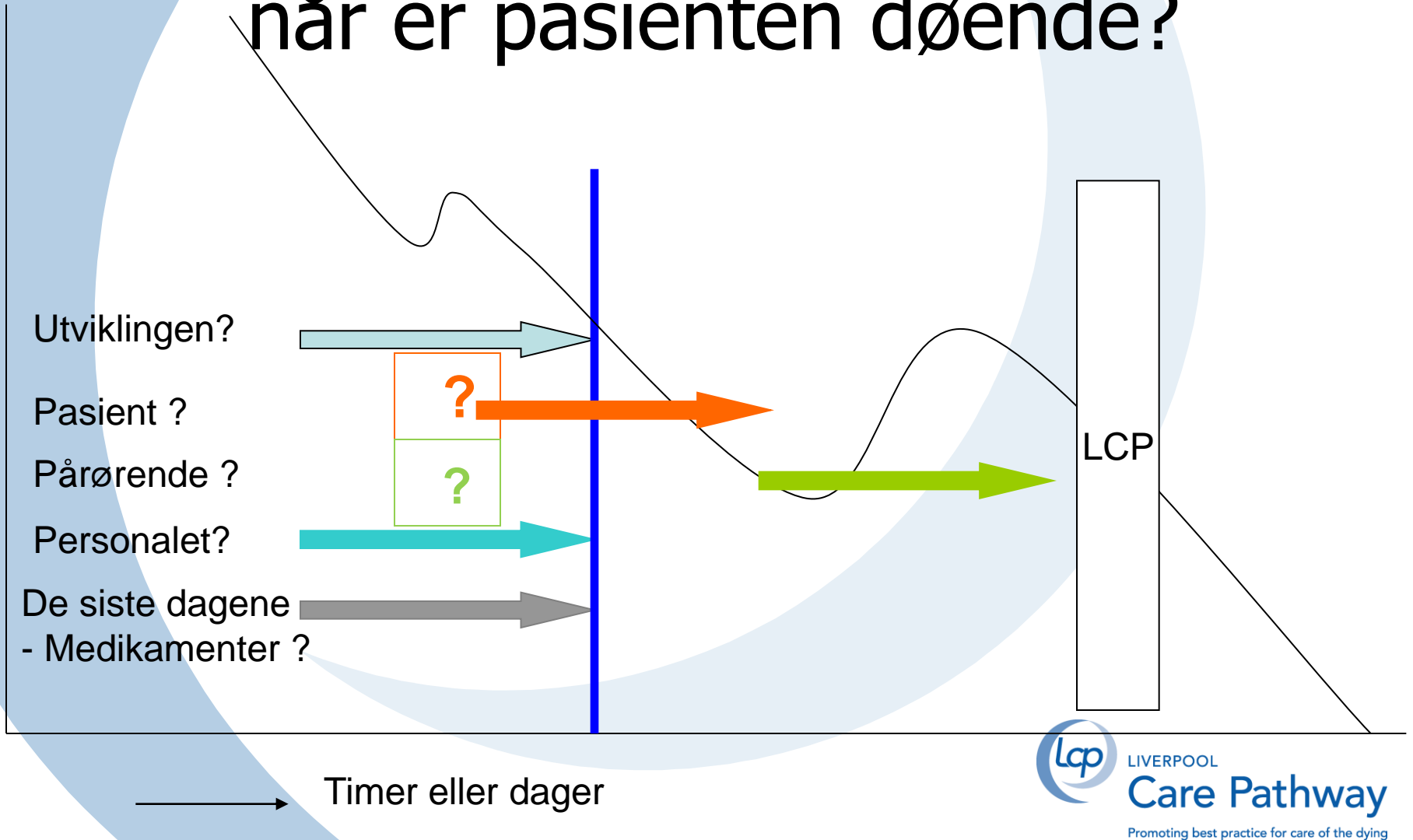
Care Pathway

Promoting best practice for care of the dying

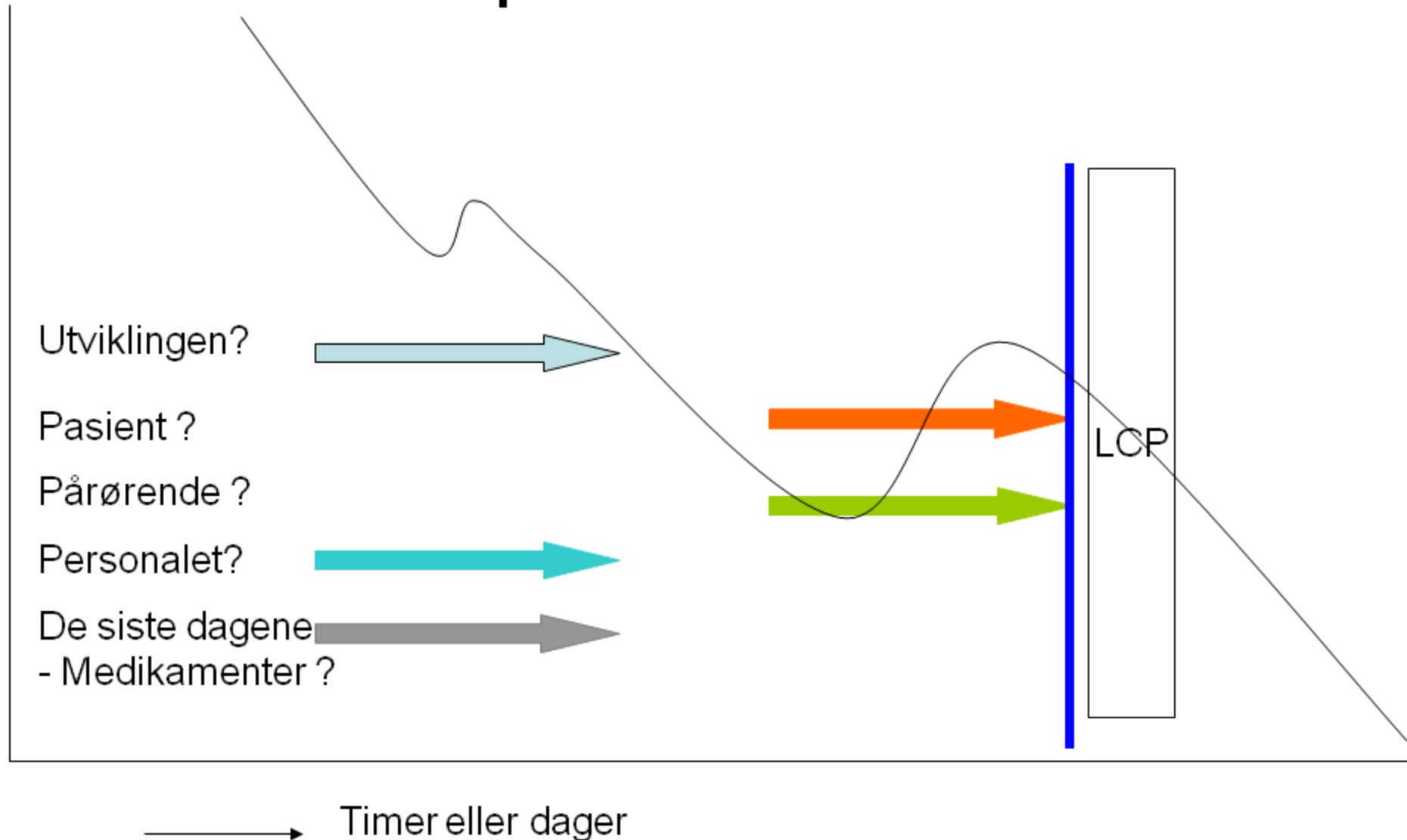
Når starte med LCP ? når er pasienten døende?

Når starte med LCP ? når er pasienten døende?

Når starte med LCP ? når er pasienten døende?

LCP

- Forutsetter en god beslutningsprosess.
- Må kun tas i bruk når alle er enige.
- Regelmessige samtaler og vurderinger basert på utviklingen over tid, og spesielt de siste dagene
- Mangfold i meninger og holdninger og erfaringer
- LCP er å lage en ny tverrfaglig "pleieplan" med en annen mal og andre mål og problemområder/fokusområder
- Situasjonsetikk
- Nye medlemmer i teamet: da starter deler av prosessen på nytt.
- Teamet er ikke bedre enn det svakeste ledd

Takk for oppmerksomheten

